

У ОВОМ БРОЈУ:

Господару времена и година
благослови наступајућу годину (2)

Освећење природе (3)

Да ли се сећате
дана одмора (4)

Најстарија Химна Светом Сави
чији се текст чува у Халандару (5)

Занимање финске омладине
за духовно наслеђе
православља (7)

Православна црква
у Јапану (8)

Црква Преподобне матере
Параскеве — Петке
у Лапову (10)

О. Александар Шмеман
преселио се у вечност (12)

Страница веронауке (13)

Срећење Господње (15)

Новорукоположени свештеници
(15—16)

**Б О Ж Е,
ОВЕНЧАЈ ГОДИНУ
СВОЈОМ ДОБРОТОМ!**

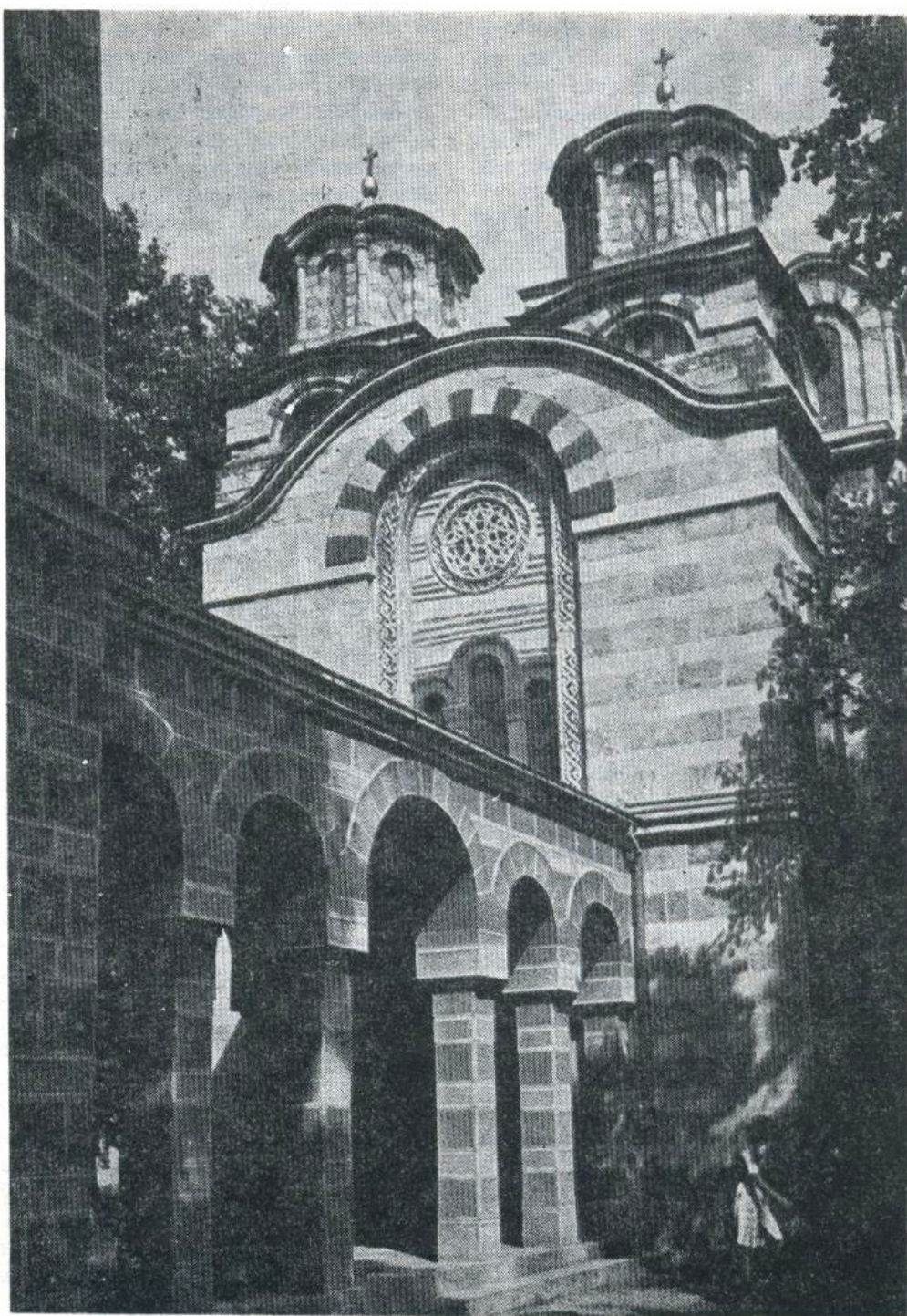
**ГОСПОДЕ,
БЛАГОСЛОВИ
НАРОД СВОЈ
МИРОМ!**

(Псалми 64: 11, 28: 11)

Слика
на насловној
страни

**ЛАПОВО: ЦРКВА ПРЕПОДОБНЕ
МАЈКЕ ПАРАСКЕВЕ — ПЕТКЕ**

изграђена је у току 1910—1912. године а прва св. литургија у њој служена је на дан Педесетнице (Свете Тројице, Духова) 1915. године. Грађена је по угледу на Младеновачку цркву а по пројекту београдског архитекта Јована Станојевића (који је такође пројектовао и цркву у Младеновцу). Упоредо са грађењем цркве рађен је и иконостас, певнице, архијерејски престо и др. Овај посао био је поверен Јарославу Крајчеку, скулптору и управнику Резбарске школе из Београда, а иконе на иконостасу израдили су академски сликари Пашко Вучетић и Љубиша Валић. Скоро пола века доцније, 1959. године, израђен је звоник који је повезан са црквом, а у току 1982—83. подигнути су нови парохиски станови.

Господару времена и година, благослови наступајућу годину!

Пролазе дани, нижу се године, лети време. Нема задржавања нити за-
кашњења. Време као поток извире
из вечности и опет се улива у веч-
ност. Оно пролази брзо и не може
се зауставити. Израз „како брзо про-
лази време“ — чује се на сваком ко-
раку. Зато је Апостол, још у своје
време, саветовао хришћанима: „*Па-
зите на време...*“ (Еф. 5: 16) Ипак,
људи ништа тако не злоупотребља-
вају као време.

Време је дар Божји и тај дар, ко-
ји се свакоме од нас измиче, потребно
је да мудро искористимо. Још у
Старом завету псалмописник Давид
каже да је „*човек као трава и дани
његови као пољско цвеће које пре-
цветава*“ (Пс. 103: 15). А то значи
да морамо увек бити свесни да вре-
ме које проживимо, које прође, ни-
када се више неће вратити. Зато тре-
ба да пазимо на време.

Данас, више него икада раније,
људи журе и стално се жале да не-
мају довољно времена. Без обзира
на савремени темпо живота, који је
много бржи него раније, човек и да-
нас има сасвим довољно времена да
учини оно што је најважније у ње-
говом животу. Зато свети апостол
Павле и саветује: „*Не будите нера-
зумни, него разумејте шта је воља
Господња*“ (Еф. 5: 17). А воља Божја
је да љубимо Бога и ближњег сво-
га. Сва остала добротинства произ-
лазе из ових двеју заповести. Јер чо-
век увек има довољно времена да
љуби Бога и ближњег и да чини
добро. Још у Старом завету библиј-
ска мудрост нас подсећа на правил-
но искоришћавање времена: „*Свему
има своје време, и сваком послу има
време*“ (Пропов. 3: 1).

Када је реч о наступајућој Новој
години, одомаћен је обичај у свету
да се она дочекује са пуном чашом
у руци и усклицима: „Срећна Нова
година!“ и „Нова година, нова сре-
ћа!“

Жеља ка бољем и савршенијем је
природни закон усађен у човеку. Ову
човекову тежњу потврђује реч Бож-
ја која нас учи да је човек створен
за духовну срећу и блаженство.

Сваки тренутак у нашем животу
је нешто ново а што се никад неће
повратити. Цео живот састоји се из
таквих тренутака: ново, старо... У
вечности не постоји никаква реал-
на граница која бескрајно време де-
ли на одељке једнаке нашим година-
ма. Временски период, који носи
име година, људска је творевина у
којој човек обележава своје успехе
и неуспехе. Године су границе, етап-
не станице, на којима се зауставља
човечанство и прави биланс прошло-
сти и прогнозу будућности. Осврт на
пређени пут даје могућност да се
лакше процени извршено дело и ис-
кристалишу планови за даљи живот-
ни пут.

Света Црква, која уређује свој жи-
вот сагласно речи Божјој, зове сво-
ју децу, у дан Нове године, да извр-
ше биланс добрих и злих дела која
су учинили у протеклој години; тра-
жи њихово покајање и осуду свес-
них и несвесних грехова, које су у
току протекле године учинили, и по-
зива их на уредно тражење милости
и помоћи од Бога за нова добра де-
ла у наступајућој години.

Дакле, кад почињемо нову годину,
треба озбиљно да размислимо о на-
шем животном правцу и спасонос-
ном путу којим ћемо ићи. Од начи-
на на који ћемо употребити време
у наступајућој години зависи да ли
ће нам она бити наклоњена или су-
рова, „срећна“ или „без среће“.

Не треба заборавити да године про-
лазе сувише брзо и да је закон вре-
мена да оно стално иде напред и
неповратно. А оно је дато ради на-
шег добра. Зато треба да га искори-
стимо и достојно употребимо.

Време је велика књига од безброј
чистих и белих страница — година
— које стално и брзо прелистава јед-
на невидљива али свемоћна рука.
Људима, који су обдарени разумом
и слободном вољом и створени за
вечност, дато је да на тим страни-
цама испишу своје мисли и жеље,
своје речи и дела. И све је ту испи-
сivano до јуче, на крају старе годи-
не, годишња страница је запечаће-
на. Оно што је на њој исписано чи-
ни прошлост, која ће се открити
пред свеправедним Судијом. На по-
четку нове године невидљива рука
Свемогућег отвара нову страницу у
свитку година. Шта ће људи записа-
ти на тој новој страници, то зависи
од њихове разумне и слободне воље.

Када свети апостол Павле савету-
је хришћане „*Пазите, дакле, бриж-
љиво како живите, не као немудри
него као мудри*“ (Еф. 5: 15), сматра
да је човеку потребно много мудро-
сти да би искористио своје време на
земљи. Потребно му је зато што су
„*дани зли*“ (Еф. 5: 16). А дани су зли
не само због зла које постоји у све-
ту, као последица греха, већ и због
зла које људи наносе другима из
мржње, себичности или моралне ис-
кварености.

Дани су зли јер се данашњи чо-
век сусреће на сваком кораку са
саблажњивим мамцем многоструких
штетних иживљавања, дрогирања,
пијанчења, материјалне незајакљиво-
сти — клањања разним идолима.
Зато је потребно да будемо на опре-
зу: „*Бдите и молит се да не дође-
те у искушење*“ (Мк. 14: 38), каже
Спаситељ. Блажени ће бити они ко-
ји буду умели да се чувају овозе-
маљског искушења. Вечна радост и
вечни живот припашће онима који
за време свога кратког земаљског жи-
вота поступе по правилу: свему има
време, и сваком послу има време.

Ако посматрамо природу видећемо
да све у природи води рачуна о вре-
мену и о ономе што му је Творац
наменио. Сунце не пропушта није-
дан минут да даје свету светлост и
топлоту. Земља и свеколико биљно
царство управљају се тачно по за-
кону времена. Древеће се развија и
даје плод у своје време; у своје вре-
ме и цвеће цвета. Погледајмо пти-
це, обратимо пажњу на трудољуби-

**Много је оних који
„немају времена“ да
посвете Богу. Не да
немају један
дан у седмици,
већ ни у месецу,
неки чак ни у години!
И не један дан, него
чак ни два сата у томе
дану!**

**Међутим, небројене
часове, чак и дане,
много од њих проведу
у празним разговорима
и занимањима!**

ву пчелу која не губи ни секунду од свог кратког живота. То се може видети и у животу најситнијих инсеката. Уопште, све се у природи, са неумитном тачношћу, управља према тренутку времена.

Но ако погледамо живот и владање људи, одмах се сећамо речи древне библијске мудрости да само човек не зна времена свога и не управља се по своме времену (Пропов. 9: 12), јер не цени време које му је Творац дао ради задовољавања вечности.

Опомињући нас на невидљиву Ручку која нам отвара, на почетку наступајуће године, нову страницу у нашем животу, и на свевидеће Око које посматра шта испишујемо на тој страници, света Црква нас уверава да се ништа од наших мисли, жеља и намера не може сакрити од тога Око; да се сваки наш покрет испишује на годишњем свитку, да би се открио на дан Последњег суда. Зато нам Црква и поручује на почетку нове године: Ако хоћете да будете радосни и срећни, нека вам мисли буду откривене пред Богом; нека вам жеље бивају у Његово име; нека вам се дела врше по Његовој правди; живот нека вам се развија по Његовим божанским заповестима.

Такав је савет Цркве када се, на почетку нове године, отискујемо на бурну пучину живота са новим надама на срећније будуће дане које ћемо провести на земљи. А после? После ће настати ново небо и нова земља... (II Петр. 3: 13); настаће она вечност за коју се овде припремамо, тј. за најсавршенији живот за који су људи одређени. Тада ће се открити највиша и бескрајна срећа „какву око не види, и ухо не чу, и у срцу човеку не дође...” (I Кор. 2: 9) припремљена од Бога за оне који чувају чист свитак свога земаљског живота. Такву срећу, блаженство, молитвено жели, на Нову годину, мајка Црква свој деци својој, изражену у новогодишњем богослужењу.

Знајући да од Божјег благослова зависи сваки наш успех, Црква, на почетку нове године, најпре благодари Богу за сва доброчинства у протеклој години, и моли за опроштај свих наших свесних и несвесних грехова, безбројних безакоња и злих дела; да нам Господ не суди по нашим делима, већ да нас обасја светлошћу своје безграничне љубави и милости.

Затим управља молитве Господару времена и година, да својом добротом благослови наступајућу годину, њен почетак и трајање; да нас заштити од непријатеља и међусобних распри и да Он унесе мир, искрену љубав, побожну ревност у наш живот, а на наше њиве и поља благе кише, плодотворну росу, умерене и корисне ветрове и сунчеву топлоту; да нас избави, у току ове и будућих година, од глади, смртоносних болести, земљотреса, пожара, поплава, убиства и ратова. Још се, тога дана, Црква моли да Господ од нас удаљи све страсти и грешне мисли, да у наша срца усади божанствени страх у испуњавању Његових заповести; да нас утврди у православној вери и да у нама пробуди љубав према Богу и нашим ближњима. Најзад Црква моли Господа да учини крај свима јересима и одступањима од истинске вере и побожности; да заблуделе врати на пут истине и сједини са једном светом, саборном и апостолском Црквом; да утврди Свету Цркву, рашири је, да избави њу и нас од свих видљивих и невидљивих непријатеља и да све који верују огради заштитом својих светих анђела.

На овај начин света Црква, у својим новогодишњим молитвама, обухвата цео наш живот, са свима његовим духовним и материјалним потребама, показујући нам пут којим треба да идемо, и чему треба да тежимо у току наступајуће године, да бисмо достигли истинску срећу, радост и савршенство.

Прекорачујући праг нове године, из дубине душе и срца, завапимо Господу:

Господару времена и година, Својом добротом благослови наступајућу годину, њен почетак и трајање!

о Драгослав М. Степковић

Услед поскупљења графичких услуга (хартије, штампе, боја...) дошло је до повећања претплате за 1984. годину на лист „Каленић”.

Годишња претплата је 120.— дин.

Цена једном примерку је 20.— динара.

Освећење природе

У овом садашњем, оштећеном стању, створена природа не испуњава на одговарајући начин оно за што је одређена. Библијско учење о свету, које сматра да је човек средиште света, сачувало се у грчкој патристичкој литератури: природа страда због пада човека „микрокосмоса”, коме је Бог поверио надзор над природом, а који је, уместо тога, више волео да природа води надзор над њим. Уместо да преко свог унутарњег смисла (логоса) и сврхе (скопоса) постане божански план стварања и преко тога сам Бог, природа је постала оруђе и поље рада Сатане: кроз целокупно стварање „природна енергија”, која се подудара са првобитним Божјим планом, налази се у борби са разорним силама смрти. Византијски богослови су, углавном, сматрали да садашње битисање створеног света има драматичан карактер. Ово је најизразитије изложено у литургији и духовности.

Византијски обред крштења је наследио из старине јак давнашњи нагласак на егзорцизмима (истеривање злих духова из човека). Промисљено и свесно одрицање Сатане, светотайинско истеривање сила зла из душе новокрштеног, подразумева прелаз из ропства „кнезу овога света”, у слободу у Христу. Ипак, литургички егзорцизми нису повезани само са демонским силама, које контролишу људску душу. У „великом освећењу воде” на празник Богојављења, истерују се нечисте силе из космоса, у чијем основном елементу — води, се сматра да је прибежиште „змија које су онде имале своја змијања”. Често помињање демонских сила васељене у литургичким и патристичким текстовима, треба разумети у богословском смислу, пошто се оно не може свести само на Библију или средњовековне митолошке представе, без обзира што се у њима често одражавају митолошка веровања. „Демонско” долази у природу због тога што је створени свет скренуо са свог првобитног правца и назначења. Бог је поверио човеку, својој „слици и прилици”, надзор над природом. Али, човек је изабрао да буде контролисан од света, па је тако изгубио слободу. Он је тако постао предмет космичког детерминизма, за који су га везале његове „страсти”, а

којима крајња власт припада смрти. Ово је тумачење које Григорије Ниски и Максим примењују на одељак из Постања 3:21 о кожној одећи, која је, после пада, дата Адаму и Еви. Одбацујући Оригеново поистовећивање „одеће“ са материјалним светом — тумачењу заснованом на оригенистичкој идеји о постојању душе пре рођења тела — св. Максим описује промену човековог положаја само терминима нове зависности од анималне стране постојања света. Уместо да је употребио могућност своје природе да се сам уздигне, а уздигне и све створено према Богу, човек се потчинио жељама материјалних чула и као резултат, свет, који је првобитно створен од Бога као „врло добар“, постаде човекова тамница и његово стално искушење, преко кога „кнез овога света“ установи своју власт смрти.

Освећујући воду, храну, биљке, па и резултате човековог стваралаштва, као што су дела уметности и технике — (византијска литургија је врло богата светотајинским радњама освећења или благослова), Црква их ставља у њихове првобитне и праве односе, не само према Богу него и према човеку, који је „слика“ Божија. Објављујући Божију власт над свемиром, као што се то чини на богослужбеном освећењу воле, у ствари се потврђује да човек више није роб космичких сила:

„Пред тобом дрхте све умне силе, сунце теби пева химну, месец те слави, звезде ти излазе у сусрет, светлост те слуша, бездани стрепе од тебе, извори ти служе. Ти си растегао небо као кожу, утврдио си земљу на водама, море си оградао песком, излио си ваздух за дисање... јер због саучешћа своје милости Господе, ниси могао да подносиш и гледаш како Сатана мучи људски род, него си дошао и спасао нас... Ти си ослободио родове наше природе...”

Према томе, освећење природе подразумева њену демистификацију. За хришћанина, природне силе не могу да буду божанство, нити могу да буду подвргнуте било ком облику природног одређења људске делатности: Христово васкрсење, кидајући законе природе, ослободило је човека од робовања природи и позвало га да у Божије име оствари своју судбину као господар природе.

Када византијска литургија објављује освећење космоса, често помиње не само демонске силе које су узурпирале власт над светом, него и „бестелесне небеске силе“, које сарађују са Богом и човеком у васпостав-

љању првобитног и „природног“ поретка у свету. Међутим, Византија никад није имала неки универзално прихваћени систем или опис анђелског света — изузимајући Небеску хијерархију псевдо-Дионисија, у којој је сваки од девет редова сматран као посредник између највише силе, горе на висини, и облика постојања, доле на земљи. Дионисијев је циљ да сачува, унутрашње и спољашње, хијерархијско схватање васељене, примљено из неоплатонизма.

Без обзира на његову проширеност, али и периферни утицај, Дионисијево учење о анђелском свету никада није успело да елиминише старије и ближе Библији идеје о анђелима.

Посебно пада у очи супротност између незнатне улоге, коју Дионисије приписује „арханђелима“ (други ред одоздо у анђелској хијерархији), и учења које се налази у јеврејским апокалиптичким списима, укључујући Данила, Јуду и Откривење, где су арханђели Михаило и Гаврило представљени као „главне војсковође“ Божије небеске војске. Идеја се одржала у литургији, коју треба сматрати за главни и најпоузданији извор византијске „анђелологије”

Умешани у борбу против демонских сила свемира, анђели представљају, на изванредан начин, идеалну страну стварања. Према византијским богословима, они су створени пре стварања видљивог света, а њихова је основна функција да служе Богу и Његовој слици — човеку. Библијска идеја да анђели непрестано славе Бога (Ис. 6:3; Лука 2:13) је често тема византијске литургије, нарочито канона евхаристије, који позива верне да се придруже хору анђела — то јест да васпоставе своју првобитну везу са Богом. Ово јединство неба и земље, садржане у евхаристији, је последњи циљ свега створеног. Анђели доприносе његовој припреми, учествујући невидљиво у животу космоса.

Протојереј

др Јован Мајендорф

Да ли се сећате гана одмора?

За своја створења недуховне, ниже природе Створитељ је установио природне законе, физичке, хемијске и биолошке. За бића виша, духовна и слободна, обдарена бесмртношћу, Бог је установио други закон, божански морални закон.

Као што недуховна бића могу да испуњавају своје назначење само повинујући се стваралачкој вољи израженој за њих у законима природним, тако духом, слободом и бесмртношћу обдарена бића могу да достигну пуноћу у доношењу плодова у свима правцима њиховог назначења само у испуњавању моралног закона. Божански морални закон Господ нам је дао у два вида: унутарњи, написан у савести и натприродни морални закон дат у историји, преко Мојсеја и пророка, а најпотпуније кроз Господа нашега Исуса Христа, кроз Кога примисмо и благодат и истину, „јер закон је дат преко Мојсија, а благодат и истина дође кроз Исуса Христа“ — каже свети Јован Богослов у почетку свог Еванђеља (1:17).

У књигама Светога писма, у беседама и писменим разноврсним облицима, као што су: молитве, песме и химне испеване у разним приликама, изреке и пословице, закони и псалми, свуда налазимо драго камење из ниске божанског закона. Ми их лако препознајемо као изражаје моралног закона који је у нашој души дат као неотуђиви део нашег божанског наслеђа. Но, у Новом завету има једно место где је воља Божија, о томе како ми треба да чинимо па да морални закон испуњимо, нарочито јасно и прегледно изражена, а то су ЗАПОВЕСТИ БЛАЖЕНСТВА (Матеј, 5. глава). У Старом завету то су ДЕСЕТ БОЖИЈИХ ЗАПОВЕСТИ, датих преко Мојсеја на гори Синају, по чему се и називају Синајске или Мојсејеве. Њих учимо као прву формулацију закона Божијег још у раном детињству. Десет заповести је и Господ Исус Христос оставио у пуној снази рекавши једном младићу, на његово питање „Какво добро да учиним да имам живот вечни“ (Мат. 19:16): „Држи заповести”.

Овога пута хтели бисмо да кажемо неколико речи о четвртој Божијој

заповести, јер многи међу нама хришћанима не увиђају да је дан седми „одмор Господу Богу нашем“, установљен у извршењу једне од основних Његових заповести, и газе ову заповест, бивајући на тај начин непокорни своме Створитељу.

У целости, како је дата преко Мојсеја, четврта заповест гласи овако: „Сећај се дана од одмора да га светкујеш. Шест дана ради и свршуј све послове своје. А седми је дан одмор Господу Богу твојему, тада немој радити ниједнога посла, ни ти, ни син твој, ни кћи твоја, ни слуга твој, ни слушкиња твоја, ни живинче твоје, ни странац који је међу вратима твојим. Јер је за шест дана створио Господ небо и земљу, море и што је год у њима; а у седми дан почину; зато је благословио Господ дан одмора и посветио га” (Изласка 28: 8—11).

„Сећај се дана од одмора да га светкујеш” — да га посветиш одмору и Господу, а то у ствари значи души својој; јер, то је дан богослужења — дан нашег молитвеног састанка око божанске трпезе, у цркви, где је све тако устројено да узноси нашу мисао из овоземаљске привремености у област вечности — од твари ка Творцу, од нашег привременог стана, у вишње обитавалиште нашега вечног живота.

Ето, отуда иако су сви дани Господњи, ипак се само овај дан назива „Дан Господњи”. Тога дана Господ заповеда да не радимо своје редовне послове, већ да тај дан посветимо одмору и Господу, што значи у ства-

ри — души својој. То је свети дан, јер га је Господ таквим учинио. То је дан богослужења; дан састанка нашег у новозаветном „Шатору од Састанка” то јест у цркви, где је све тако устројено да узноси нашу мисао из овоземаљске привремености у регионе вечности — од твари ка Творцу, од нашег привременог стана у вишње обитељи нашег вечног живота.

Из цркве се сви враћамо оснажени и освежени, умивени душом својом и освећени присуством Христовим, јер „где су двојица или тројица сабрани у моје име, каже Спаситељ, онде сам и ја међу њима” (Мат. 18: 20). Јасно је да Господ упућује своју децу да заједно стану пред Њега и тако да га славе и да му се моле. Он нас је учио да га призивамо речима ОЧЕ НАШ. Не: Оче мој! Он је положио темељ „једној, светој, саборној и апостолској Цркви”. Он је рекао да се Крв његова излива за нас и за многе ради опраштања греха. очигледно гледа на нас као на своју децу, освећену фамилију. Недеља је дан сакупљања те фамилије и њеног састанка и молитвеног разговора њеног са Оцем небеским. Дан духовне гозбе за трапезом Небескога оца.

Како су много удаљени од Божијих намера они који све то негирају, ако не речју, а оно делом, то јест самим фактом свог немарног прослављања дана Господњег, својим недолажењем на молитвене састанке, на света богослужења: бденија и литургије! Колико се огрешују о вољу Божију, толико и о своју душу, лишавајући је благодати Божије која се само кроз Свете тајне даје вернима у Цркви, у храму на богослужењима. Они „немају времена” да посвете Богу. Не да немају један дан у седмици, већ ни у месецу, неки чак ни у години! И не један дан, већ у томе дану два сата! Међутим, небројен број сати, чак и дана многи од њих провели у празним, некад чак и грешним, разговорима са познаницима! Бог нема места у њиховом недељном распореду и плану. Они игноришу Божије позиве и опомене и његово погледавање: да ли су и они, међу осталом децом његовом на дан састанка, око Божанствене трпезе његове. Што пре ово увиде, то боље!

Рајко Обрадовић

Најстарија Химна Светом Сави чији се текст чува у Хиландару

Старе стихове о светом Сави објавио је Владимир Ђоровић (Богословље 1935, 118—121), а Викентија Ракића тропар светом Сави Љубомир Ђурковић (Свети Сава, Београд 1977, 387—396), док је Стева Димитријевић у Хиландару (Архива за 1832, бр. 1) пронашао и објавио (Дело 1910, књ. 50, стр. 389—411) најстарији досад познат текст химне Светом Сави, који је у манастиру Кувеждину преписао 31. октобра 1832. јеромонах Силвестер Вучковић, параклисар кувеждински, о коме је тексту Димитрије Руварац писао (Братство 1921, 222—230) и поново објавио текст (Гласник, службени лист Срп. прав. патријаршије 1922, 266—268).

Не зна се кад је настала ова химна, а не зна се ни ко је саставио. У њој има нечег што се налази и у песми Доситеја Обрадовића „Пјесн на инсурекију Србијанов”. посвећеној 1804. Србији, њеним јунацима и Карађорђу. У тој песми Доситеј каже:

„Востани, Србије!
давно си заспала,
у мраку лежала;
сада се пробуди,
и Србље возбуди”

У химни Светог Саве стоји:
„Србије востани и лице прохлади.
Четир стотин и двадесјат и осм
лѐта,
ти во мрацје пребивши не
видјела свјета,
слиши вопљ, Саво,
архијепископска главо,
и прослави робинју и всју ње
родбинију”.

Раније објављиван текст химне светом Сави штампан је црквенословенским словима, а сада се објављује транскрибован (пренет) српском азбуком и у прилогу се даје фотографија рукописа, који се чува у манастиру Хиландару. Према томе, текст химне гласи:

Пјеснь

Пјеснь
Сави I. Архипіскупі Сербскому.

1.

Воскликнем љубовију с[вја]титељу
Сави,
наши да покрнет готуж[д]рави
глави.
Тамо вјенци тамо слава,
гдје наш серпски пастир Сава,
појте му Сербљи пјесн и
утројте.

1.

Воскликнем љубовију с[вја]титељу
Сави,
наши да покрнет готуж[д]рави
глави.

Тамо вјенци, тамо слава,
гдје наш серпски пастир Сава,
појте му Сербљи пјесн и
утројте.

2.

О ти превосходње Атона дошеди,
жалбоносни слези в њедру
своје веде,
духовенства бјечне, пастирскаја
свјешче,
Сава с[вја]титељу между
ап[осто]ли.

О ти превосходње Атона дошеди,
жалбоносни слези в њедру
своје веде,
духовенства бјечне, пастирскаја
свјешче,
Сава с[вја]титељу между
ап[осто]ли.

3.

Полна јеси кошнице трудољубна
Сербије,
и[зра]илски синови и ти љупка
Сирмије,
к небу главу воздвигните, Саву
тамо ви узри[те],
Саву с[вја]тослава у престола
Б[о]га.

Полна јеси кошнице трудољубна
Сербије,
и[зра]илски синови и ти љупка
Сирмије,
к небу главу воздвигните, Саву
тамо ви узри[те],
Саву с[вја]тослава у престола
Б[о]га.

4.

Сербска је дика Урош цар
последњи,
царства силна Стефана корони
наследни,
Волкашине вране, царства серпска
вреже,
Уроша ти пож[д]рав, зла си не
убјежав.

Сербска је дика Урош цар
последњи,
царства силна Стефана корони
наследни,
Волкашине вране, царства серпска
вреже,
Уроша ти пож[д]рав, зла си не
убјежав.

5.

О Сербіје роднаја, сестро
Загорији,
возниспосли мили взор на
Савини двори.
Там начало серпски слави,
Урош конец тој прави.

О Сербіје роднаја, сестро
Загорији,
возниспосли мили взор на
Савини двори.
Там начало серпски слави,
Урош конец тој прави.

6.

Љубезнаја древносте, конец
опредјели,
возврашчајсја сјемо гдје
исјакли стрјели,
ревностњејша Лазарја, Гору
Фрушка красујсја
с тјелом књаза Лазарја.

Љубезнаја древносте, конец
опредјели,
возврашчајсја сјемо гдје
исјакли стрјели,
ревностњејша Лазарја, Гору
Фрушка красујсја
с тјелом књаза Лазарја.

5.

О кто не восплачет! сија тако
видја,
как Србија царица погубила
имја,
Србија је по латински наречена
из зависти,
Србије востани и лице
прохлади.

Четир стотин и двадесјат и осм
љета,
ти во мраце пребивши не
видјела свјета,
Слиши вољ, Саво, архијерејска
главо,
и прослави робинју и всја ње
родбинју.

Др Љубомир Дурковић —
Јакшић

ПРАВОСЛАВЉЕ У СВЕТУ

Занимање Финске омладине

ЗА ДУХОВНО НАСЛЕЂЕ
ПРАВОСЛАВЉА

СВЕНОЋНО БДЕНИЈЕ ПО РАНОХРИШЋАНСКОМ ПРИМЕРУ

У цркви Св. Тројице у Оутосумпуу, недалеко од Новог валаамског манастира у Финској, служено је 10. маја свеноћно бденије које је заиста трајало читаву ноћ. Као што је познато, таква бденија се и данас служе у манастирима Свете Горе.

Идеја о свеноћном бденију по ранохришћанском примеру зачала се у богословском семинару Финске православне цркве у Куопију. Архиепископ Карелије и целе Финске Паавали (Павле) одушевљено је поздравио и благословио ову идеју.

Припреме су захтевале доста труда и времена, јер је било потребно превести одговарајуће текстове на фински језик, као и хармонизовати стихире, тропаре, канон и остало. Највећи део припрема су извршили о. Матти (Матеј) Сидороф — старешина Саборне цркве у Куопију и лектор за литургику на богословском семинару, као и Јурки Хјаркјо-

нен — диригент хора Семинарије. Преводе са грчког на фински припремио је о. Стефан Репо, свештеник из Хелсинкија.

У току поподнева, 10 маја, пристизале су групе младих из: Хелсинкија, Куопија, Туркуа, Тампереа и Јоенсуа у Оутосумпу. Отац Матеј, као један од организатора, поздравио је све придошле, опширно их информисао о предстојећој ноћи. „Радујемо се вашем великом одзиву, рекао је о. Матеј, јер то ће оправдати сав наш труд око припрема. Ваше многобројно присуство овде, од посебног је значаја с обзиром на чињеницу да се у данашњем времену већина богослужбених форми налази под оштрим посматрањем од стране вас младих. Оволики број заинтересованих доказује, међутим, да је и ваша генерација способна да прими и у потпуности схвати духовне вредности православља”.

Присутнима је објашњен библијски, као и црквени смисао речи: дан и ноћ. Данас смо навикли на ноћ само као на време мира и одмора. На супрот томе, велики аскети и свети оци говоре о ноћи као о најидеалнијем времену за сабрану молитву, јер нас цела природа, тако рећи сама, приводи молитвеном расположењу.

Присутни су позвани да нарочито обратe пажњу на садржаје текстова који ће се читати и певати.

„У годишњем кругу садашњег богослужбеног живота, рекао је даље о. Матти Сидороф, ми немамо потпуно исто богослужење као ово за које

Његово блаженство архиепископ Карелије и целе Финске Паавали, (велики православни ревнитељ)

Православна црква у Јапану

Човек доживљава сусрет са Јапаном већ у Москви, одмах по уласку у авион јапанске авиокомпаније ЈАЛ. Има се утисак да је особљу авиона животни циљ удобност, не уопштено удобност путника, него баш и искључиво твоја лична удобност. То превазилази сва очекивања, без обзира на ранија искуства путника.

Наш је циљ Токијо, метропола света, економско и техничко чудо, и Кјото, стара јапанска престоница, која се, поред осталог, слави својом чувеном пагодом са хиљаду и једним златним Будом, у натприродној величини.

Стижемо у Токијо недељом изјутра. Ускоро ће и Божић (25. децембар). Из Москве нас је испратила зима, а у Токију нас дочекује ведар, благ и топао јесен-и дан. Остављамо ствари и бригу око смештаја у хотел и журимо у православну Саборну цркву. Шоферу смо тутнули у руке само цедулицу на којој је било на јапанском написано „Николај — до“, и све му је било јасно. Ускоро смо пред огромним храмом сagraњеним у руско-византијском стилу. Типично руско-православни храм. Унутрашњост је без великих декорација и позлата, на које смо се у Москви већ привикли. Литургија је у току. Служи митрополит, два ђакона — бас и тенор — и неколико свештеника. Један свештеник, поред леве певнице, исповеда. Хор, од око тридесетак чланова, складно пева. Служи се на јапанском. Сви свештенослужитељи, хор и народ су Јапанци. Свега нас двоје — супруга и ја — смо странци. Прилази нам неко од црквене управе и доноси, на енглеском језику, распоред богослужења у току недеље која следи, имена свештеника који ће служити и теме о којима ће проповедати. Служи се свечано, по руском маниру. Мелодија је руска, али је језик јапански. Једино владика понекад благосиља народ са „мир всјем“; и хор је за време причешћивања верних отпевао „Тјело Христово примите...“ први пут на црквенословенском језику, а даље је продужио на јапанском. У цркви је било релативно много деце. Сви су се појединачно исповедили. Том приликом их је свештеник поучавао како да се правилно прекрсте, како да др-

Православна литија улицама финског града Тампереа

се сада припремамо. Можда ће неки-ма бити тешко да остану целу ноћ будни и молитвено прибрани, али на-ступајуће јутро ће нам већ показати, за колико духовних доживљаја ћемо бити богатији!”

У девет сати увече почело је свеноћно бденије. Веома надахнуто, за многе потпуно ново, било је певање катизми. Певала су наизменично два хора (мушки и мешовити), а служашчи свештеници су, такође подељени у две групе, унисоно понављали од хорова отпеване стихове катизми. Литија је била посебан доживљај, како за верне у храму, исто тако и за становнике Оутокумпуа. За време опхода око храма, произнете су четири јектеније (у правцу четири стране света), и то на: финском, грчком, црквенословенском и енглеском језику, а сви присутни су на јектеније одговарали певајући трократно Господе помилуј (на финском: Херра армада). Литија је затим кренула кроз град. Том приликом су православни верници Оутокумпуа, који нису били у храму, могли да се прикључе свеопштем молитвеном расположењу. После молитве: „Владатељу, многомилостиви Господе Исусе Христе, Боже наш...“ а уз певање стихира, литија се вратила у храм, где је уследило благосиљање хлебова, жита, вина и уља. Хлебови су припремљени у великим количинама, тако да су после благосиљања пренети у просторије поред храма, где су верни долазили у групама и крепили се за наставак богослужења. Обед је текао у савршеном реду и тишини, јер млади су спонтано осетили да је и то, у неку руку, део богослужења.

Тачно у поноћ почело је јутрење са читањем шестопсалмија. Када је почео канон, умор је већ чинио своје, али је ипак савладаван напором који је донео много радости што се читава ноћ провела будно

Велико славословље је почео свештеник који је возгласио: „Слава Теби који нам показујеш светлост“, а затим су оба хора, као и сви верни прихватили овај дивни славопев, така да се све слило у дивну хармонију Христом оплеменење младости.

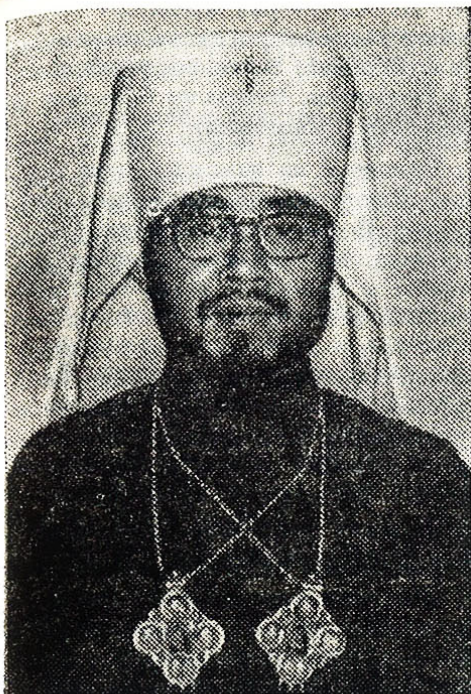
После завршеног свеноћног бденија уследили су часови, а затим, као круна свега, служена је св. литургија на којој су сви присутни примили св. тајну причешћа (што је готово редовно код православних Финанаца).

Са излазећим сунцем јавиле су се и нове снаге, и, као да све то није трајало читаву ноћ, лица су зрачила великом духовном радошћу. У тој атмосфери просто су се наметале речи св. апостола Павла „а у народа који је поверовао било је једно срце и једна душа“ (Дела апостолска 4:23).

Већ сада се мисли на служење оваквих богослужења и у другим местима Финске, а прилика за то били би омладински конгреси и уопште сва окупљања православне омладине.

Пример у Оутокумпуу је јасно показао, да оваква богослужења по старохришћанском узору данас пружају један сасвим нови доживљај хришћанства, доживљај који је био својствен првим хришћанима.

(С немачког Милош М. Весин)

Архиепископ токијски и митрополит
целог Јапана Теодосије

же руке у храму, и још понешто. И одраслих се много причестило и исповедило. Међу њима је било и старијих и млађих људи и жена, од којих су многе биле у народној ношњи. Посматрам, а у души се јављају некакви чудни трептаји. У мисао и нехотице навире еванђелска порука да је једини учитељ Христос, да смо сви ми браћа (Мт. 23: 8) и да смо једно у Христу.

После свете литургије народ се још задржао у храму или у црквеним просторијама поред храма. Ми одлазимо у вреву велеграда. Све задивљује. Али верујућем човеку нарочито пада у очи да су улице и радње окићене осветљеним божићним јелкама. Као да сте у неком западном хришћанском граду, а не у Токију у коме су хришћани незнатна мањина. Са знајемо да чак и многи будисти и шинтоисти, не мењају своје верско опредељење и убеђење, на пригодан начин — поклонима и јелком — индиректно учествују у прослављању рођења Сина Божјег.

Откуда православље у Јапану? До 1870. год. у Јапану је била законом забрањена свака хришћанска мисија. Прекршитељима је изрицана смртна казна. Јапанци су се плашили да преко верског утицаја не потпадну и под економски и политички, колонијални утицај Запада. Године 1870. је издат закон о верској толеранцији. „Стране“ вере се званично не прогоне. Ово користи Русија и исте године

отвара у Јапану своју мисију. Руски духовник у консулату у Хокодати, јеромонах Николај, је главни покретач и иницијатор за оснивање мисије у циљу ширења православља међу Јапанцима. Он је дошао у Јапан још 1861. године Добро је научио јапански језик. Имајући у виду наведени закон о верској толеранцији, он се обраћа Светом Синоду са конкретним предлозима. Синод одмах одређује о. Николаја за старешину мисије и шаље му још три помоћника. Један од њих је био и архимандрит Сергеј Страгородски, будући патријарх московски. Градови Нагасаки и Хокодата су центри мисије. Врховни надзор је поверен епископу камчатском, са седиштем у Благовештенску на Амuru, као територијално најближем. Мисионари оснивају катихетске школе. Отац Николај још те 1870. године преводи на јапански језик Свето писмо и богослужбене књиге. Из катихетске школе излазе први православни мисионари Јапанци. Међу њима се истиче својом ревношћу Павле Савабе, бивши жрец, који је раније у руском консулату водио жустре дискусије са јеромонахом Николајем. Поред њега су Јован Сакај, Јаков Урано, Матеј Канита, Павле Цуда.

Епископ сендајски Серафим

Центар мисије бива премештен у Токијо. Средствима из Русије у Токију се подиже величанствени храм у руско-византијском стилу, посвећен васкрсењу. Данас је познат као „Николај — до“.

Православни
храм
Св. Васкрсења
у Токију

Дакле, Руси, веома разумно и далековидо, већ од самог почетка на чело новоосноване црквене општине постављају домаћу, јапанску јерархију и у богослужење уводе јапански језик. Православље је поцело да се шири тако нагло да је то било забринуло месне власти. На подстицај локалне штампе у Хокодати, набележено је и прво гоњење православних у овом граду 1872. године.

О Николају је хиротонисан за епископа 1870. г. са титулом „епископ равелски“. Потчињен је директно Светом Синоду. Умро је 1912. год. и иза себе оставио организовану епархију са око 20.000 верујућих Јапанаца, духовну семинарију (која се развила из катихетске школе) и одушевљену домаћу јерархију. Несрећне године, које су после тога следиле, одсуство духовне и материјалне помоћи из Русије, водиле су стагнацији, али не и одумирању и ишчезавању. Период стагнације је трајао прилично дуго, мерено људском мером.

Год. 1970. Руска црква је дала Јапанској цркви аутономију. Те исте године је канонизован и прибројан лику светих епископ Николај Касаткин), просветитељ Јапана. Као таквог га славе и Руси и Јапанци. Од 22. марта 1972. године на челу аутономне Јапанске цркве налази се митрополит токијски и целог Јапана Геодосије. Резиденција митрополита је у Токију. Аутономна Црква је подељена на три епархије. Кадрови се припремају у Духовној академији у Токију, а и у православним високим богословским школама у иностранству. Званични лист митрополите је „Сејхе-дзихо“ (Православни весник). Према последњим подацима, данас у Јапану има око 36.000 православних Јапанаца, са тенденцијом даљег пораста. Дакле, број се удвостручио само у току последњих девет година. Јапанска аутономна Црква је од 1973. године члан Светског савета цркава, а одржава веома пријатељске везе са својом „Матером црквом“ — Московском патријаршијом.

У Токију дејствује и Подворје Московске патријаршије.

Сусрет са православном Црквом у Јапану је био кратак, али представља посебан доживљај. Осећао сам се као свој међу својима. Да ли је и на ову, релативно малу групу православних, односе оне еванђељске речи „Не бој се, мало стадо, јер би оља вашег Оца да вам се да царство“ (Лк. 12: 32)), показале будућност.

Ј. Олбина

НАШИ ХРАМОВИ

Црква

ПРЕПОДОБНЕ МАТЕРЕ
ПАРАСКЕВЕ — ПЕТКЕ

у Лапову

Насеље Лапово налази се у Моравској долини и лежи на 106 km југо-источно од Београда. Њега пресеца главна железничка артерија која преко Београда, Ниша, Бугарске и Цариграда везује два света: Европу са Азијом. Кроз њега пролази и друга, некада исто тако важна саобраћајница, која је све до осамдесетих година прошлог века, имала исту улогу, тзв. „Цариградски друм“, који је сувоземним путем спајао Београд са Цариградом.

Лапово лежи на 102 m надморске висине. Са источне стране граничи се Вел. Моравом; са западне Баточином, Црним Калом и, донекле, Вучићем; са северне реком Рачом а са јужне реком Лепеницом и селом Брзаном.

До подизања цркве Лапово је, као парохија, припадало Миљковом манастиру. Као датум подизања прве тзв. старе цркве, узима се 1828. година, када је подигнута на истом месту где се данас налази нова црква. Стара црква брвнара била је посвећена светој преподобној матери Параскеви-Петки. Све цркве из тог времена биле су готово истог или веома сличног типа, као што је била ова у Лапову, затим у Брзану, Крњеву, Осипаоници, Рачи и др. местима. Све оне, подигнуте у том стилу, речито говоре о ондашњим, за српски народ, тешким и бурним временима.

По народном предању, записаном од стране протојереја Животија Стевановића, место за стару цркву изабрао је сам кнез Милош приликом једног проласка кроз Лапово. Народ је послушао кнеза и ту саградио цркву, која је постојала све до 16. маја 1910. године, када је одслужена последња св. литургија у старој цркви.

Из црквених протокола види се да су при Старој цркви лаповској од 1837. године (о ранијим свештеницима нема никаквог помена) били ови свештеници: Лазар и Стеван Срдановић, Милош Васић, Лука Радвановић, Јован Поповић, Димитрије-Мита Павловић — доцнији митропо-

лит српски и први патријарх уједињене Српске патријаршије, затим Данило Поповић, Војин Борђевић, Спирко Копривица, Владимир Бурковић и Животије Стевановић.

Припреме на подизању нове цркве у Лапову отпочеле су крајем 1909. године. После смрти лаповских свештеника, поч. Данила и Јована Поповића, у Лапову је остао само свештеник III парохије — Владимир Бурковић. Решењем архијерејске власти Бурковић је постављен на I парохију док се његова, дотадања трећа, укида. Исте године 23. октобра на II лаповску парохију долази свештеник Животије Стевановић, дотадањи парох вуковачки, срез хомољски, округ пожаревачки

Његово Високопреосвештенство митрополит српски Димитрије ставио је младим свештеницима у дужност да, са грађанима Лапова, настоје да се подигне нова црква, и тиме оствари његова давнашња жеља и сан свих Лаповаца.

Трудом ових свештеника образован је одбор за изградњу цркве и отпочело се са претходним припремама. Одлучено је да се црква изгради по плану цркве у Младеновцу. Одмах је позван архитекта Јован Станојевић из Београда, пројектант Младеновачке цркве, да за нову цркву у Лапову изради план и предрачун.

Духовни суд Архиепископије београдске одобрио је овај план и предрачун, а на основу овог одобрења Грађевинска секција у Крагујевцу расписала је лицитацију, на којој је израду цркве уступила Кузману Наумовићу и Стевану Борђевићу, предузимачима из Београда, за суму од 101.990 динара. Предузимачи су одмах приступили послу.

Освећења темеља извршио је митрополит Димитрије 7. јуна 1910. године на трећи дан Духова.

Материјал за зидање довлачен је са разних страна: тако је нпр. за темељ дотеран ломљени камен из Брзана и Граца; тврди, гранитни камен за сокл и степенице дотеран је из цепског мајдана; бели и жути камен вађен је у атару лаповском у месту званом „Гвоздењак“. Обе ове врсте камена тако су меке кад се из мајдана изваде, да се могу секиром тесати, тек доцније, стојећи на сунцу и ветру, оне очввршћују, и уколико више стоје извађене, све су јаче и издржљивије. Бели камен за симсове, лукове и розете довлачен је из Параћина. Камен за прозоре (црвени) довлачен је из Св. Петке код Параћина. Мермерни стубови у притвору

и портали на главној фасади набављени су из Венчаца.

Зидање цркве трајало је целе 1910, 1911. и 1912. године. Државни надзор над зидањем водио је окружни инжењер Андра Вељковић, док је црквена општина имала свога архитекту Јована Станојевића.

Када је отпочела изградња цркве у црквеној каси било је готовине 34.500 динара. Од народа је прикупљено 28.194 динара. Општински суд унео је у свој буџет 5.000 динара и од Београдске фабрике шећера позајмљено је 25.000 динара, што укупно износи 92.694 динара.

Међутим, изградња цркве, са накатним трошковима, коштала је 104.028 динара. Предузимач је пристао да му се ова разлика, између прикупљене суме и стварног коштања, исплати доцније, што је, услед ратова, могло да се учини тек 1921. године.

Од већих приложника овде треба споменути Његово Високопреосвећенство митрополита Димитрија, који је приликом освећења темеља приложио 300 динара, а приликом освећења цркве даровао индигу за

Свечани опход око Лаповске цркве на дан црквене славе, Преподобне мајке Параскеве — Петке, 27. новембра 1983.

св. престо, завесу за царске двери и прекривач за жртвеник.

Акционерско свиларско друштво приложило је приликом освећења темеља такође 300 динара.

Павле Банковић легатом својим приложио је 200 динара.

Митрополит Димитрије, поред материјалне помоћи, пружао је и моралну помоћ црквеној управи и народу — настојећи лично да се посао успешно приведе крају. На обе врсте помоћи житељи Лапова и њихово потомство дугују Митрополиту вечиту захвалност.

Поред месних свештеника Бурковића и Стевановића, око овог посла доста су се трудила и ова лица: пок. Милан Јанчић, бивши председник општине; Миладин Ст. Јовановић, председник општине; Илија Живковић, општински благајник и пок. Милан Стојановић, трговац и благајник за подизање цркве.

Октобра месеца 1913. године одређена комисија прима рапове, али услед избијања првог светског рата 1914. године није могла бити освећена.

Док је трајала изградња цркве лаповски свештеници вршили су богослужење у Марковачкој цркви, док су поједине обреде, по благослову

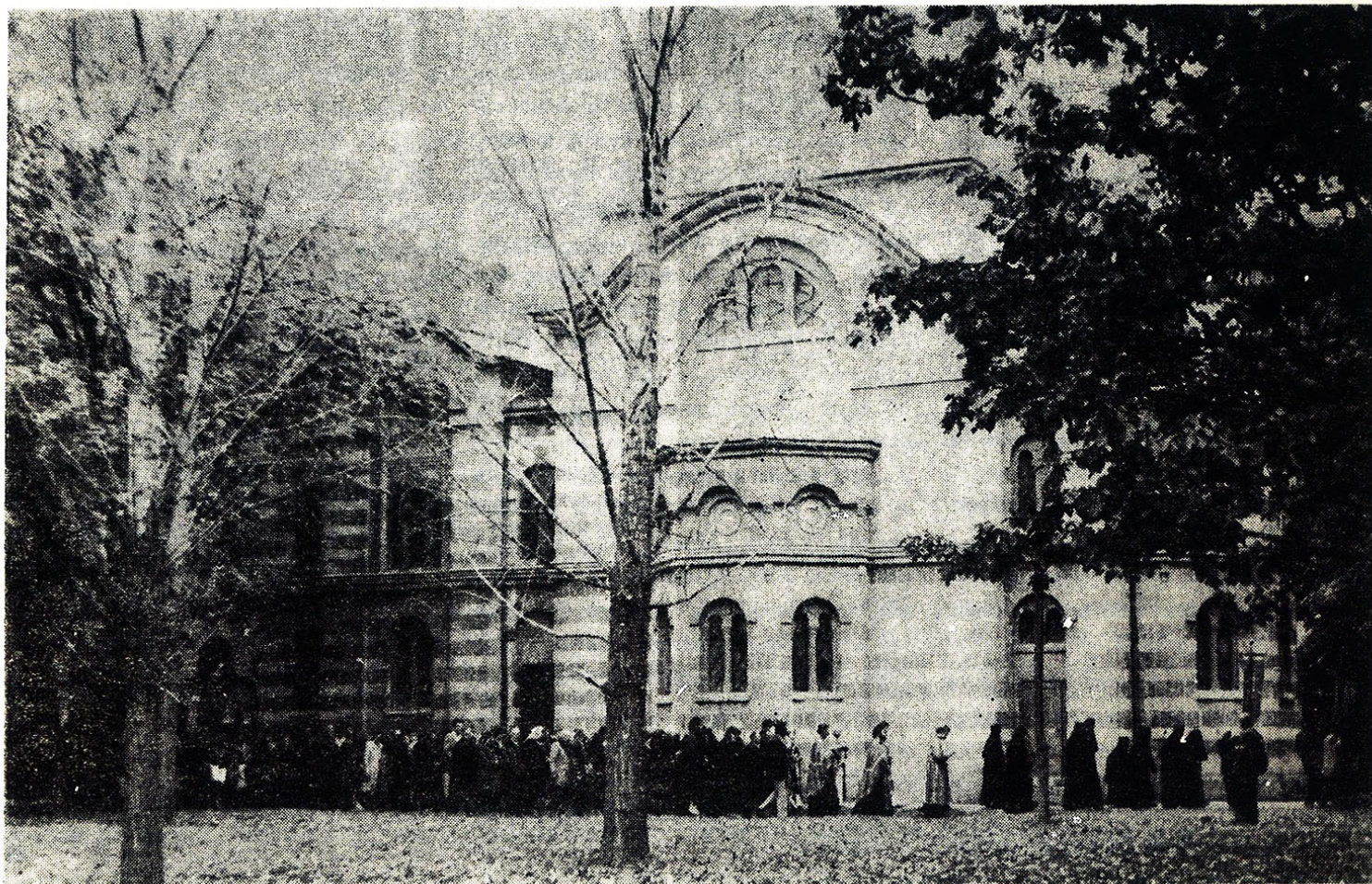
Митрополита, вршили у црквеној кући претвореној у капелу.

На образложеној молби свештеника и народа — Митрополит даје свој благослов и св. антиминос да се у новоподигнутој цркви, иако неосвећеној, може служити служба Божја. И прва св. литургија у новом храму одслужена је на Духове 1915. године.

Упоредо са грађењем цркве рађени су и иконостас, певнице, целиваонице са архијерејским троном. Са овај посао био је поверен Јарослав Крајчеку, скулптору и управнику резбарске школе из Београда, за суму од 5.800 динара. Иконе на иконостасу израдили су академски сликари Пашко Вучетић и Љубиша Валић. За овај посао исплаћено им је 6.050 динара.

Освећење храма извршио је митрополит Димитрије на дан 26. јула 1919. године (по старом) уз асистенцију већег броја свештеника из околине и окружног протојереја из Крагујевца. Храм је посвећен, као и стари, св. преподобној матери Параскеви-Петки.

Приликом освећења храма приложници су: Пера и Евица Аздејковић из Лапова звоно тешко 100 kg и Милијан Недељковић 2 месингана чирака за св. престо.

Десетог јула 1922. године ПНХ заједница из Крагујевца организовала је велики молитвени скуп богомољаца у Лапову из целе околине. На овај скуп позван је и Њ. светост Патријарх који је дошао у пратњи проте Васе Бранковића, члана београдског Духовног Суда и др Дамаскина Грданичког, првог секретара Његове Светости. На железничкој станици „Варош Лапово“ Његову Светост дочекали су месни свештеници са својим намесником протом Петром Борђевићем. Његова Светост Патријарх одслужио је службу Божију у храму и на крају одржао присутним очинску поуку.

Петог априла 1924. године, на путу за Крагујевац, Патријарх посећује Лапово у пратњи протојереја Васе Бранковића, члана Духовног суда и Ђубисава Поповића, начелника Православног одељења Министарства вера, затим Косте Луковића, протођакона Саборне цркве у Београду. Тога дана увече служено је бденије, а сутрадан св. архијерејска литургија.

Осамнаестог октобра исте године Његова Светост долази из манастира Манасије у Лапово. Сутрадан, на Митровске задушнице, служи заупокојену литургију.

25. јула (по старом) 1926. патријарх Димитрије долази у подне у Лапово из Младеновца. То вече служено је бденије а сутрадан свечана архијерејска литургија, на којој је Ђакон Величковић из Бадњеваца рукоположен у чин свештеника.

Свештеници који су службовали при Новој цркви лаповској од 1910. године, па надаље, поред Владимира Ђурковића и Животија Стевановића, а помињу се следећи: Јован Викторовски, Теодосије Снегуљски, Живан Маринковић потоњи ректор Призренске богословије, Владимир Симић, Сибин Станковић, Миодраг Туфегичић, Драгутин Поповић, Стојан Атанасковић, Марко Радовић, Милоје Митровић, Милован Миловановић, Михаило Дашић, Станиша Јовановић, Милован Гајић садашњи парох, Ђрбољуб Марковић садашњи парох.

Важно је поменути да је данашњи изглед Лаповска црква добила 1959. године, подизањем нове звонаре која је повезана са црквом.

Прошле и ове године подигнути су нови парохijski станови у порти Лаповске цркве, чиме је ова порта, и до сада веома лепа, постала још лепша.

Из Летописа Лаповске цркве

Помолимо се за њих

О. АЛЕКСАНДАР ШМЕМАН СЕ ПРЕСЕЛИО У ВЕЧНОСТ

У петак, 17. децембра сахрањен је у манастиру св. Тихона у Џорданвилу један од великих православних умова и великана савремене „западне“ мисли — о. Александар Шмеман, декан Духовне академије св. Владимира у Њујорку.

О. Александар Шмеман је научник широког спектра, заинтересован за многе проблеме и многа питања савременог хришћанског света, а међу првима: каква је судбина православне Цркве у другој половини двадесетог века и у веку који долази. Ипак, он је пре свега литургичар, који богонадахнуто претаче у евхаристијску литургију целокупно богословље. Написао је много књига из области православног богословља, много чланака; одржао је многобројна предавања широм света, од којих су нека штампана у веома интересантној књизи „Црква, свет, мисија“ (на енгл. 1979). Превођен је до сада на дванаест језика. И наши читаоци су делимично упознати са о. Александром преко превода његових књига „За живот света — светотајинска философија живота“ и „Велики пост“, као и преко чланака који су се повремено појављивали у црквеној штампи.

О. Александар Шмеман је, преко својих научних радова и силом свога убеђења, успео да у дискусије „запада“ укључи дубоко православно, светоотачки, реалистички поглед на поимање богословља, цркве и живота. Тај поглед је још за његовог живота, назван **светотајински реализам**. Он хришћанске истине износи на начин близак савременом човеку, повезујући чисто богословље као теорију, са евхаристијском литургијом, као праксом. Једно без другог су незамисливи и немогући. Кроз сва своја дела Шмеман нам живо представља динамични реализам евхаристијске литургије, који је често замрачен историјски наталоженом свакодневном практичном литургичком побожношћу. Доследно свом учењу је и живео и радио. Иако обрван опаком, неизлечивом болешћу, он је пул духа и елана за рад, као да су испред њега деценије: Свакодневно служи и држи предавања у Академији; пише своје последње дело о хришћанском поимању смрти. Активно учествује у изградњи новог храма при Академији и приликом његовог освећења је главни говорник. Пријатељима скреће пажњу да од њих једино очекује да се за њега моле да му не попусти вера. И тако све до недавног одласка у болницу и смрти.

Рођен је 1921. год. у Татину. Одрастао је и студирао у Паризу. Предавао је на Институту св. Сергија у Паризу и у Академији св. Владимира у Њујорку. Интимно је био веома везан и са нашим Београдом, где је у раној младости примио основно знање о хришћанској вери од покојног о. Виталија Тарасијева.

На дан сахране Богословски факултет — сви професори и студенти — су се дирљиво опростити са о. Александром на помену у Саборној цркви у Београду. Истог дана је и епископ шумадијски Сава одржао помен у Саборној цркви у Крагујевцу.

Вечан помен и Царство небеско о. Александру!

Свети пророк Јелисеј

Када је Господ упутио светог пророка Илију да иде у Дамаштанску пустињу, наредио му је да помаже једнога човека који ће му бити не само помоћник, већ и његов наследник. Тај човек се звао Јелисеј. Извесно време, Јелисеј је као ученик светог Илије пратио свога учитеља, али је дошло време да свети Илија буде узет на небо. Једном приликом, обојица су кренули на један од својих дужих путовања, која је свети Илија предузимао кроз целу земљу. Свети Илија је добро знао да је његов крај близу. Јелисеј је такође то знао, али, чувајући свој мир, ништа није говорио. Када је, једном приликом, свети Илија изразио жељу да пође из места које се зове Гилгал, зажелио је да Јелисеј ту остане, а он сам да настави пут. Међутим, Јелисеј је — први пут — одбио да се покори наређењу свога учитеља и рекао му: „Жив је Господ, и жива је душа твоја! Нећу те оставити”.

Пошто су прешли реку Јордан — који се покорио светом Илији и на додир његовог плашта поделио се надвоје па обојица пребоше сувим путем — свети Илија рече Јелисеју: „Ишти шта хоћеш да ти учиним, докле не будем узет од тебе”. Јелисеј затражи да њему буду два дела Илијиног духа. Свети Илија му одговори: „Ти тражиш тешку ствар. Али ако ме видиш кад се узем од тебе, биће ти и то; ако ли не, неће бити”.

Одговор је заиста био чудноват, али већ истога дана Јелисеј је видео крај светог Илије, који обично људи немају прилике да виде. Док су они ишли и говорили, Јелисеј виде огњена кола са огњеним коњима, који их раставише, и свети Илија се у вихору узе на небо. Јелисеј, пак, гледаше и викаше: „Оче мој, оче мој! Кола Израилева и коњаници његови!” И не виде га више.

Јелисеј је наставио дело свога учитеља. Објављивао је вољу Господњу краљевима свога времена и покушавао да упути народ на живи по закону Божијем.

Пророци тога века били су од акције. Они ни су писали књиге, али њихова дела и њихове речи записане су од стране других. Већи део догађаја у вези са њима и оним што су они учинили, запамћено је и записано.

Један од најзанимљивијих догађаја у време Јелисејеве делатности, везан је за човека по имену Неман, који је боловао од губе (лепре). Ову болест нико није познавао, још мање лечио. Неман је био војвода у војсци сирскога краља Цела његова породица је била несрећна због болести која је била тако тешка и неузлечива. Међутим, једна девојчица из Израиља, служавка Неманове жене, рекла је својој господарици:

„Кад би мој господар отишао пророку у Самарију, он би га излечио од губе...” Неманова супруга је то пренела своје мужу, а Неман саопшти то сирском краљу. Краљ је написао једно писмо израиљском краљу и саопштио, да му шаље Немана, са богатим даровима, да би се излечио од губе.

Када је израиљски краљ прочитао ово писмо, врло потресен рече: „Зар сам ја Бог да могу да чиним да неко умре или да неко живи, па шаље к мени човека да га излечим од губе. Знајте дакле и разумите да он тражи забевице са мном”.

Када је Јелисеј чуо да се краљ уплашио, он му је послао поруку у којој је рекао: „Нека болестан човек дође к мени, да позна да има пророк у Израиљу”. Тада Неман дође к Јелисејевој кући, остави кола и коње крај његових врата, а Јелисеј му посла поруку рекавши: „Иди, окупај се седам пута у Јордану и оздравиће твоје тело и бићеш чист”. Неман се расрди и пође говорити: „Где, ја сам мислио, он ће изићи к мени, и стаће и призваће име Господа Бога својега, и метнути руку своју на место, и очистити губу”. И окренувши се отиде гневом.

Али његове слуге приступише к њему и рекоше му: „Оче, да ти је пророк тражио нешто тешко не би ли то учинио? Па зашто онда не би учинио кад ти само рече: Окупај се, па ћеш бити чист”. Тада Неман, сломивши свој понос, сиђе и зарони у Јордан седам пута. И кад сиђе, беше исцељен и тело његово поста чисто као тело малог детета.

Неман је са собом донео богате дарове свога краља, које је хтео да преда Јелисеју, али Јелисеј није хтео да их прими. Неман тада рече: „Кад нећеш, онда нека се служи твоме да ове земље колико могу понети две мазге. Јер слуга твој неће више приносити жртава паљеница ни других жртава другим боговима, него Господу”, а Јелисеј му рече: „Иди с миром”.

Потражите у овом казивању одговоре на следећа питања?

1. Шта можемо научити из примера оне мале девојчице,
2. Како је свети пророк Јелисеј показао израиљском краљу да не треба да се брине, ако се узда у Бога,
3. Како је свети Јелисеј научио Немана смирености,
4. Како је Неман изразио своју захвалност када је свети пророк Јелисеј одбио да прими његове дарове?

Свети Јован Претеча — Последњи пророк

Јевреји су себе звали богоизабраним народом, што је било и тачно, јер их је Бог изабрао да им покаже своју вољу и свој пут живота. Али, Јевреји су толико постали горди што су баш они изабрани, да их није много бринуло да ли они стварно иду путем који им је Бог показао. Били су сигурни да су они једини добар и чист народ, а да су сви остали народи нечисти, и да Бог за остале не мари.

Неколико стотина година није се међу Јеврејима појавио пророк, све до времена када је Господ Исус Христос рођен. Тај последњи пророк, уједно и највећи међу пророцима, подигао је свој глас да објави долазак Спаситеља. Он је препознао Господа Исуса Христа као обећаног Месију и послужио му. Овај пророк стварно припада Новом завету, зато што је видео Спаситеља — тј. видео је испуњење обећања датог у Старом завету.

Тај последњи пророк био је свети Јован Крститељ, или Јован Претеча. Његов отац, Захарија, био је свештеник при Јерусалимском храму. Једнога дана Захарија је служио у храму и „по обичају свештенства паде на њега ред да уђе у храм Господњи и окади”. Тамо му се јави анђео Господњи који му рече: „Не плаши се, Захарија, јер је услышана твоја молитва и твоја жена Јелисавета родиће ти сина, а ти треба да му наденеш име Јован. Он ће бити велик пред Господом”.

Захарија је био радознао како ће се то догодити, јер обоје, он и његова жена, беху сасвим остарели. Одговарајући му анђео рече, да од тога тренутка, па све до онога дана док му се не роди син, Захарија ће онемети и неће моћи да проговори, и то ће бити знак да је порука дошла до Бога.

Народ је изван храма ишчекивао Захарију и чудио се што га толико дуго нема. Најзад, кад је Захарија изишао напоље, није могао да говори, већ је давао знаке главом. Народ је разумео да је он имао виђење.

Када се испуни време, Јелисавета, жена Захаријева, роди сина. После осам дана, сви пријатељи и рођаци дођоше његовој кући да детету даду име. Сваки од њих желео је да се детету да име његовог оца — Захарије — али Јелисавета рече да ће се звати Јован.

Сви се сада окренуше Захарији. Он заиска плочицу за писање и написа: „Јован је његово име”. И тог тренутка Захарија проговори и слављаше Бога.

Дете је расло и јачало духом. Када је Јован довољно одрастао-отишао је далеко да живи у пустињи. Више година је свети Јован остао у пустињи. Оденут је био у једноставну одећу, начињену од камиље длаке, а око бедара имао је кожни појас. За храну је употребљавао оно што је могао пронаћи у пустињи: скакавце и дивљи мед. Тада је дошао дан када је примио Божји позив, попут старих пророка, да иде к своме народу и да их учи Божијем закону.

Своју проповед свети Јован је отпочео на обалама Јордана. Убрзо се мноштво народа тискало да га чује. Свети Јован није говорио о јудејском царству, или о великим данима који долазе за Јевреје. Он је говорио о томе шта Бог жели од свакога човека — да помаже другима, да дели са другима оно што има, да буде чистан, да буде пажљив и да се каје за све што је учинио а није било у складу са Божијим законом.

Свети Јован је крштавао све оне који су хтели да отпочну са новим начином живота. Ти људи су долазили на обалу и улазили у воде Јордана, а то је био знак да су се опрали и очисти-

ли од свега онога што није ваљало. Понекад је народ размишљао о светом Јовану: није ли он обећани Месија? Свети Јован им је одговарао:

„Ја вас крштавам водом; али иде јачи од мене, коме ја нисам достојан да одрешим ремена на његовој обући; он ће вас крстити Духом Светим и огњем”.

Господ Исус Христос је дошао светом Јовану пре него што је отпочео да проповеда. Када га је свети Јован угледао да долази к њему рече: „Ти треба мене да крстиш, а ти долазиш к мени?”. Али Спаситељ му одговори: „Пусти, јер тако треба да испуњимо сву праведност”. Јован је пристао да Исуса крсти. Када је Спаситељ био крштен, небеса су се отворила и свети Јован је видео Светога Духа где силази „као голуб и иде на њега”, а глас са небеса говораше: „Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи”.

Извесно време после овога догађаја, свети Јован је наставио и даље да проповеда и крштава на обалама Јордана, а затим је затворен и погубљен од Ирода, који је управљао Јудејом, јер је свети Претеча говорио против његовог незаконитог брака. Ученици светог Јована узеше његово тело, сахранише га, а потом дођоше и јавише Спаситељу. Када је Спаситељ чуо „уклони се оданде чамцем у пуст крај сам”, жалећи за великим Пророком — Јованом Крститељем — који је дошао да њему припреми пут.

О светом Јовану Спаситељ је изрекао ове речи: „Заиста вам кажем, међу рођенима од жена, није се јавио већи од Јована Крститеља”.

Задатак који треба урадити:

1. Прочитајте молитву Захаријину када се Јован родио (види Еванђеље по Луки 1:68—79). Седам стихова овога одељка говоре о Божијем обећању које је Бог дао Израиљу. Наведите тих седам стихова:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Наведите тих седам стихова:

Четири стиха говоре о томе шта ће Јован учинити као пророк. То су:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Прочитајте: **Луку 3:2—6**. Које пророштво у Старом завету тумачи св. Јован?

Јован није желео да Јевреји мисле да се само њима придаје сва важност

3. У Еванђељу по Луки, глава 3, стихови 8—18, ви ћете наћи шта је св. Јован рекао људима који су долазили к њему. Прочитајте **осми стих** и испишите речи које показују да св.

4. Погледајте у **Јовановом еванђељу** (а то је Еванђеље написао Христов апостол Јован Богослов) **главу 1, стихове 29—32**. То су речи које је св. Јован изговорио о Христу. Св. Јован је назвао Христа: **Јагње Божије**. Да ли знате из историје изласка Јевреја из Египта, под вођством Мојсеја, на кога се односе речи о Јагњету?

МАЛИ КАТИХИЗИС

Сретење Господње

(15. јануар/2. фебруар)

„И када се навршише дани њихова очишћења — по Мојсијевом закону, однесе га у Јерусалим да га ставе пред Господа, као што је написано у закону Господњем: „Све мушко — што се прво рађа нека се посвети Господу“, и да принесу жртву како је речено у закону Господњем: „Пар грлица или два голубчића“. У Јерусалиму је тада живео човек по имену Симеон, човек праведан и побожан који је очекивао Израилеву утеху, и Дух Свети беше на њему. Њему је Дух Свети јавио да неће видети смрти пре но што види Месију — Помазаника Господњег. И надахнут Духом он дође у храм. И кад су родитељи уносили дете-Исуса да наступе с њим по законском обичају, Симеон га узе на своје руке, благослови Господа и рече: Сад отпушташ с миром свога слугитеља Господе, по речи својој, јер су моје очи виделе спасење Твоје, које си припремио пред свим народима, светлост за просвећење многобожаца и славу свога народа, Израиља. А детињи отац и мајка чудили су се ономе што се говорило за дете. И благослови их Симеон, на рече детињој мајци: „Види, он је одређен да обори и подигне многе у Израиљу и за знак коме ће се противити; а теби самој мач ће пробости душу, да се открију мисли многих срца“ (Лк. 2: 22—35).

Ово је опис догађаја Сретења Господњег, који нам је врло надахнуто оставио апостол и еванђелист Лука.

На Сретење Господње празнујемо доношење малог, четрдесетодневног Исуса у храм (како је било прописано по Мојсијевом закону), када га је праведни старац Симеон узео на руке и научен Духом Светим изговорио оне познате речи: *Сада отпушташ с миром слугу свога...* Том приликом праведни Симеон је уједно прорекао и пресветој Богородици да ће њен Син бити онај против кога ће се говорити, а речима: „А теби самој мач ће пробости душу“, прорекао је Симеон све оне материнске муке и патње које ће Богомајка доживети под Крстом.

Старац Симеон се није случајно нашао тога дана у храму. Њему је од Духа Светог обећано да неће умрети док не види Спаситеља света. И тога дана када су праведни Јосиф и Пресвета Богородица донели малог Исуса у храм, он је по надахнућу Духа Светога дошао у храм и ту видео и узео на руке Спаситеља. Речи које је он изговорио том приликом (*Сада отпушташ слугу свога...*) чине истоимену молитву која се у нашој Цркви чита (или пева) на сваком вечерњем богослужењу, а исту молитву чита и свештеник по завршетку св. литургије.

**Радуй се, Богородице — Дјево,
ти која си стекла милост,
јер из тебе
засија Сунце правде —
Христос, Бог наш,
обасјавајући оне
који су у тами!**

**Весели се и ти,
праведни старче (Симеоне),
јер си у наручје примио
Ослободиоца наших душа,
који нам васкрсење дарова!**

(тропар Сретењу, гл. 1.)

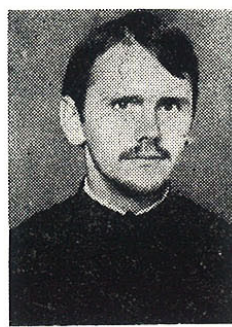
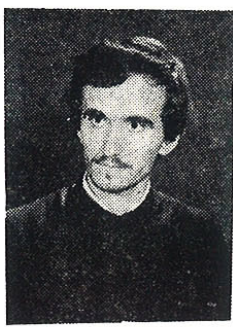
Дух Божији их створи и Дах Сведржитеља их учи...

(Јов. 33:4)

Разговарајући са потајним својим учеником Никодимом, Спаситељ му рече: „Заиста заиста, кажем ти, ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у царство Божије“ (Јован 3:5). Као што је Христова тајна „Духом откривена његовим светим апостолима и пророцима“ (Еф. 3:5), тако је и сваки за себе, од новорођеноположених свештеника, у светој тајни свештенства, „на дану и светлости“, извајан Духом Светим.

Свети Дух, „премудри и пун човекољубља, ако узме пастира, чини га свирачем који растерује зле духове, и показује у њему израиљскога цара [Давида]. Ако узме чувара коза... претвара га у пророка [Амоса]. Ако узме довитљиво момче, чини га судијом старешинама. Доказ је онај Данило који је победио лавове у јами. Ако нађе рибаре, улови у мрежу Христову оне који читав свет хватају у мрежу Речи. Узми, на пример, Петра и Андреја и синове громове [Јакова Зеведејева и Јована], који загрмеше духовне ствари. Ако царинике, придобије их за ученике и чини их купцима душа. То показује Матеј: јуче цариник, а данас јеванђелист. Ако ватрене гониоце, мења њихову ревност, и Савла претвара у Павла“.

Дух Свети је новим свештеницима даровао велику благодат свештенства. Помолимо Му се, да они буду Његови органи и Његове гусле, Његови проповедници и само Његове слуге.

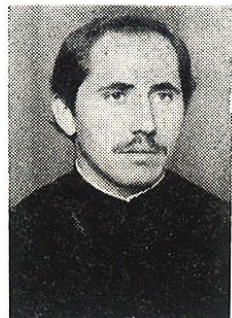
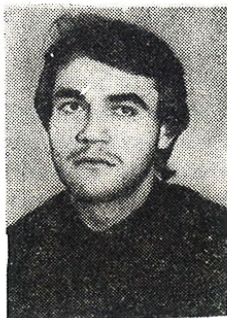
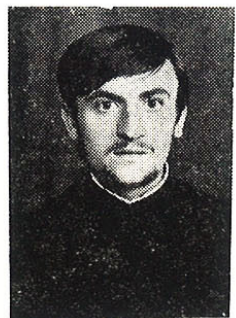
1

2

3

4

5

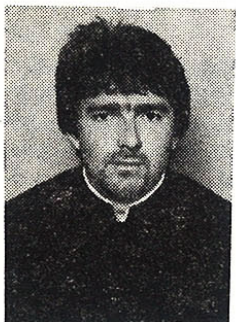
6

7

8

9

10

11

12

безброј људи Духом Светим. Нека нови свештеници, који примише благодат Светог Духа, предају ту благодат и свима који је траже.

Помолимо се за њих и рецимо: „Срце чисто саздај у њима, Боже, и дух прави понови у утроби њиховој. Не одвргни их од лица својега, и Духа својега светог не одузми од њих” (Пс. 50:12—13). Подари им, Господе, дух знања, који си даровао Веселеи-лу, градитељу сенице, дух који ће их к Теби подизати, као Илију Тесвићанина, дух добри и владалачки, који је упућивао и утврђивао цара Давида, дух премудрости, који си даровао својим апостолима када си их слао „као овце међу вукове”.

Новорукоположени свештеници:

1. Миливоје Димитријевић, рођ. 1957. ркп. 27. 3. 1982. парох у Жупањевцу;
2. Слободан Кеџић, рођ. 1960. ркп. 2. 6. 1982. парох у Великој Крсни;
3. Миле Миловановић, рођ. 1959. ркп. 3. 6. 1982. парох у Рачи;
4. Драган Алић, рођ. 1960. ркп. 27. 6. 1982. парох у Венчанима;
5. Велибор Ранђић, рођ. 1958. ркп. 9. 8. 1982. парох у Крагујевцу;
6. Светислав Радосављевић, рођ. 1960. ркп. 23. 8. 1982. парох у Јарушицама;
7. Зоран Нешић, рођ. 1962. ркп. 28. 8. 1982. бакон у Светозареву;

8. Живослав Миловановић, рођ. 1959. ркп. 11. 10. 1982. парох у Рачи;

9. Раденко Гавриловић, рођ. 1960. ркп. 13. 11. 1982. парох у Белосавцима;

10. Зоран Павловић, рођ. 1960. ркп. 11. 9. 1983. парох у Чумићу;

11. Драган Нагулић, рођ. 1954. ркп. 28. 9. 1983. парох у Ботуну;

12. Срђан Јовановић, рођ. 1958. ркп. 30. 10. 1983. парох у Багрдану.

Каленик

ГОДИНА VI
31. (1/1984.)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Издаје шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленик”, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/362-42

Текући рачун: „Каленик”
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Мухић”,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж 12.000 примерака

Цена: 20,00 динара примерак

Годишња претплата 120.00.— д. а за
иностранство: 12. ам. долара

Помолимо се за њих, да благодат Светог Духа увек буде са њима, јер ће само онда моћи са успехом да проповедају Еванђеље о царству Божијем „сваком створењу”, да приносе жртве духовне за грехе и народна незнања и да обнављају крштењем младост Цркве Христове, коју „ни врата ада неће надвлађати”.

Помолимо се за њих, да благодат Светог Духа у њима не опада, као што је опала и отпала од неких и остао им „дом пуст”, јер примише велики дар, примише Духа усиновљења да сведоче, у „време и невреме”, да смо сви, крштени и миропомазани, „деца Божија”.

Помолимо се за њих, који се обукоше „у силу с висине”, да до свог последњег издисаја остану престоли Духа Светог, као што су херувими Божији престо, јер је Дух Свети сео на свакога од њих, као што је сео, на дан Свете Педесетнице, на свакога апостола. Свети апостоли напунише